

بسمه تعالی
امتحانات تجدیدی - مرداد ۱۳۹۴

مرکز مدیریت حوزه های علمیه
 معاونت آموزش و امور حوزه ها
 اداره ارزشیابی و امتحانات

پایه:	۴	موضوع:	فقه ۱
تاریخ:	۹۴/۰۵/۲۱	ساعت:	۱۰:۳۰

نام کتاب: شرح لمعه، از الفصل الثالث فی کیفیت الصلاة تا اول کتاب الصوم

لطفاً به همه سؤالات تستی و ۸ سوال تشریحی پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه، به سوال آخر نمره داده نمی شود (تستی ۱ و تشریحی ۲ نمره)

تستی

۱. مقصود از «حدر» در مستحبات اذان و اقامه چیست؟
 ا. تقصیر الوقوف علی کل فصل ■
 ب. إطالة وقوفه من غیر إستعجال □
 ج. رفع الصوت بالأذان و الإقامة □
 د. ترک الوقف رأساً □
۲. قطع الصلاة لحفظ المال الیسیر الذی لا یضر فوته.
 ا. یباح ■
 ب. یستحب □
 ج. یکره □
 د. یحرم □
۳. لو تبین للمأموم عدم الاهلیة من الامام للإمامة بحدثٍ أو فسقٍ فی الاتناء ...
 ا. انفراد و بعد الفراغ یجب علیه اعادة الصلاة □
 ب. یستمر و بعد الفراغ لا یجب علیه الاعادة □
 ج. انفراد و بعد الفراغ لا یجب علیه الاعادة ■
 د. بطلت صلاته و بعد الفراغ یجب علیه الاعادة □
۴. کدام گزینه در مورد زکات مال التجاره صحیح است؟
 ا. در صورت گذشتن یک سال واجب است و گر نه مستحب است □
 ب. مطلقاً مستحب است □
 ج. در صورتی که سرمایه کم نشود واجب است و گر نه مستحب است □
 د. با وجود شرایط مستحب است ■

تشریحی

* یحرم السفر إذا کان موجباً لتفویت الجمعة بعد الزوال علی المکلف بالجمعة اختیاراً لتفویته الواجب و إن أمکنه اقامتها فی طریقہ لأنّ تجویزه علی تقدیره دوری. ۲۴۷/۱

۱. اشکار دور را در فرض فوق بیان کنید.

لأنّه اذا جاز السفر مع امکان اقامة الجمعة فی الطريق صار السفر طاعةً فیجب القصر فتسقط الجمعة فیلزم تفویت الجمعة بالسفر فیحرم السفر فیجب اتمام صلاته فلا تفوت فلا یحرم فتقصر الصلاة فتفوت الجمعة و هو دور.

* (صلاة الآیات) یستحب التکبیر للرفع من الركوع فی جمیع الركعات عدا الخامس و العاشر من غیر تسمیع و هو قرینة کونها غیر رکعات و التسمیع فی الخامس و العاشر خاصة تنزیلاً للصلاة منزلة رکعتین هکذا ورد النص بما یوجب اشتباه حالها و من ثمّ حصل الاشتباه لو شک فی عددها نظراً إلی أنّها ثنائیه أو أزید و الأقوی أنّها فی ذلک ثنائیه و إن الركوعات افعال فالشک فیها فی محلها یوجب فعلها و فی عددها یوجب البناء علی الأقل و فی عدد الركعات مبطل. ۲۵۵

۲. أ. مقصود از «و هو قرینة کونها غیر رکعات» و «تسمیع» را بنویسید. ب. سه ثمره ای که مرحوم شارح بر ثنائی بودن نماز آیات مترتب می کنند توضیح دهید.

أ. یعنی این که بعد از رکوع های اول تا چهارم و ششم تا نهم، تکبیر بدون تسمیع گفته می شود قرینه است بر این که رکوعها، دال بر رکعات نیستند و نماز آیات یک نماز دو رکعتی است نه بیشتر. تسمیع یعنی: سمع الله لمن حمده گفتن.

ب. اگر شک در انجام رکوعی در همان محل کنیم باید آن رکوع را انجام دهیم، در حالی که اگر این رکوعات رکعت بودند بنا را بر اکثر می گذاشتیم. اگر شک در تعداد رکوعها کنیم باید بنا بر اقل بگذاریم. اگر شک در تعداد رکعات نماز آیات کنیم نماز باطل می شود؛ زیرا شک در رکعات نمازهای دو رکعتی مبطل است.

- * اختلف الأصحاب في وجوب الجمعة و ربما عبّروا عن حكمها حال الغيبة بالجواز تارة و بالاستحباب أخرى نظراً إلى إجماعهم على عدم وجوبها حينئذ عيناً و أنّما تجب على تقديره تخييراً بينها و بين الظهر لكنّها عندهم أفضل من الظهر و هو معنى الاستحباب. ٢٤٢
٣. وجه تعبیر از حکم نماز جمعه در زمان غیبت به وجوب و استحباب چیست؟ توضیح دهید.
- این تعابیر با هم تعارضی ندارد؛ زیرا وقتی تعبیر به وجوب می‌شود، مراد واجب تخییری است اما چون به جا آوردن نماز جمعه افضل از نماز ظهر است، پس مستحب عینی است. (بمعنی أنّها واجبة تخیيراً مستحبة عیناً)
- * إن يحسن المصلّي بعض الحمد و لم يعلم غير سورة الحمد من القرآن، كرّر ما يعلمه بقدر الفائت و إن علم ففي التعويض منها أو منه قولان مأخذها كون الأبعاد أقرب إليها و أنّ الشيء الواحد لا يكون أصلاً و بدلاً. ٢١٢
٤. دو قول و دلیل هر کدام را بنویسید.
- اگر نماز گزار تنها بخشی از سورة حمد را بلد باشد نه تمامش را و مقدار دیگری هم از قرآن بلد باشد، آیا بجای آن مقدار از سورة حمد که بلد نیست از همان مقدار حمد که بلد است بخواند، یا از جاهای دیگر قرآن که بلد است بخواند؟
- یک قول آن است که عوض آن مقدار از حمد که بلد نیست، از همان فاتحة الكتاب بخواند، چرا که بعض فاتحه، اقرب است به خود فاتحه از جای دیگر قرآن. اما قول دوم آن است که عوض مقداری از حمد که بلد نیست، از جای دیگر قرآن بخواند؛ زیرا یک چیز نمی‌تواند هم اصل و هم بدل باشد.
- * يستحب التخوية للرجل و التورگ بين السجدين. ٢١٨
٥. دو اصطلاح فوق را توضیح دهید.
- التخوية: في الهوى إلى السجدة بأن يسبق يديه ثم يهوى بركبتيه، أو بأن يجنح بمرفقيه و يرفعهما عن الأرض و لا يفرشهما كافتراش الأسد. (یک التورگ: أن يجلس على ورکه الأيسر و يخرج رجليه جميعاً من تحته جاعلاً لرجله اليسرى على الأرض و ظاهر قدمه اليمنى على باطن اليسرى.
- * القيام ركن في الجملة اجماعاً و لولاه لأمكن القدح في ركنيته لأن زيادته و نقصانه لا يبطلان إلّا مع اقترانه بالركوع و معه يستغنى عن القيام لأن الركوع كاف في البطلان. ٢٣٤
٦. عبارت فوق، اشاره به چه اشکالی دارد؟ توضیح دهید.
- اشاره به اشکالی که به رکن بودن قیام متصل به رکوع وارد می‌شود چرا که رکن چیزی است که زیاده و نقصان آن مبطل باشد در حالی که قیام در صورتی زیاده و نقصانش مبطل است که مقترن با رکوع باشد و با رکوع کم و زیاد شود در حالی که اگر رکوع کم و زیاد شود دیگر نیازی به قیام متصل به رکوع نیست و خود رکوع کافی است در بطلان نماز.
- * الشك بين الاثنين و الثلاث و الأربع بيني على الأربع و يحتاط بركعتين قائماً ثم بركعتين جالساً و قيل يجوز ابدال الركعتين جالساً بركعة قائماً لأنّها أقرب إلى المحتمل فواته و قال الصدوق يصلي ركعة قائماً و ركعتين جالساً و هو قريب من حيث الاعتبار. ٢٧٢
٧. أ. عبارت «يجوز ابدال الركعتين» و دلیل آن را توضیح دهید. ب. چرا مصنف، قول صدوق «قريب» می‌داند؟
- أ. در هنگام شک بین دو و چهار دو رکعت نماز احتیاط ایستاده و سپس یک رکعت دیگر هم ایستاده بخوانیم (بجای دو رکعت نشسته)؛ زیرا یا نمازمان سه رکعتی بوده که یک رکعت ایستاده کم دارد و یا دو رکعتی بوده که دو رکعت ایستاده کم دارد پس حال نماز ایستاده نزدیک‌تر است به آن نمازی که احتمال فوت شدنش هست.
- ب. لأنّهما ينضمّان حيث تكون الصلاة اثنين و يجتزئ باحداهما حيث تكون ثلاثاً.

* لا يجب الترتيب بين القضاء و بين الحاضرة، نعم يستحب و لو جهل الترتيب سقط لأنّ الناس في سعة ممّا لم يعلموا و لاستلزام فعله بتكرير الفرائض على وجه يحصله الحرج و العسر المنفيين في كثير من موارد. و سهولته في بعض يستلزم ايجابه فيه احداث قول ثالث. ۲۸۷

۸. أ. به چه دلیل در صورت جهل به ترتیب نمازهای قضاء، ترتیب ساقط می‌شود؟ ب. عبارت «و سهولته ...» اشاره به چه مطلبی دارد؟ به همراه جواب توضیح دهید.

أ. زیرا اولاً حدیث به ما اجازه می‌دهد که در هر چه نمی‌دانیم در سعه باشیم و بعلاوه اگر بنا باشد در صورت جهل، بازهم ترتیب را لازم بدانیم باید آن قدر نمازها را تکرار کنیم تا مطمئن شویم آن ترتیب واقعی به دست آمده است در حالی که این، منجر به عسر و حرج می‌شود که در دین اسلام بسیاری از مواردش برداشته شده است. ب. اشاره به اینکه چون در بعضی از موارد تکرار نماز تا اندازه‌ای که به علم برسیم عسر ندارد پس فقط در همان موارد که حرجی نیست، رعایت ترتیب را ضروری بشماریم. اما مرحوم شهید در جواب می‌فرماید: لازمه این سخن احداث قول ثالث است (که با اجماع مرکب مردود است).

* للسخال حول بانفرادها إن كانت نصاباً مستقلاً بعد نصاب الأمهات كما لو ولدت خمساً من الإبل خمساً و ابتداء حول السخال بعد غنائها بالرعى و قيّده المصنف في البيان بكون اللبن عن معلوفة و إلّا فمن حين التناج. ۳۳۸-۹/۱

۹. ضمن تبیین معنای نصاب مستقل، سخن مصنف در «بیان» را توضیح دهید.

نصاب مستقل یعنی چه این که اولاد را با ضمیمه مادران حساب کنیم و چه بدون ضمیمه آنها، در هر صورت در حدّ نصابند. مصنف فرموده: در صورتی ابتداء سال سخال را از زمان چریدن آنها حساب می‌کنیم که شیری که در پستان مادرش تولید شده از مال مالک و معلوفه باشد و إلّا اگر مادرش سائمه باشد ابتداء حول سخال را از زمان تولد حساب می‌کنیم.